

Motion till riksdagen 2005/06:K32

av **Helena Bargholtz m.fl. (fp)**
med anledning av prop. 2005/06:201

Morgondagens nyheter – nya villkor för driftsstödet till dagstidningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skälen för presstödet avvecklande.
2. Riksdagen avslår regeringens proposition 2005/06:201 i sin helhet.
3. Riksdagen beslutar att avskaffa driftsstödet och utvecklingsstödet fr.o.m. den 1 januari 2007.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ett slutgiltigt avskaffande av resterande delar av presstödet senast i samband med budgetpropositionen 2008.

Presstödet bör avvecklas

Folkpartiet har länge drivit frågan om presstödet avskaffande och, i samband med det, borttagande av reklamskatten. Stödet infördes i en tid när tryckta medier hade en dominerande ställning när det gäller nyheter, debatt och opinionsbildning och en nedgång av antalet utgivna tidningar därför såg ut att kunna utgöra ett långsiktigt hot mot ett av demokratins viktigaste fundament.

Farhågorna var, ansåg liberaler redan då, överdrivna. Mediemarknaden har ändrats radikalt sedan dess. Flera nya medier har tillkommit sedan dess. När presstödet infördes hade Sverige just fått sin andra tevekanal. Numer har vi en uppsjö tevekanaler som konkurrerar om uppmärksamhet med främst underhållning, men åtminstone fyra som erbjuder åtminstone någon slags samhällsinriktade program och som når huvuddelen av befolkningen. Stora delar nås av ännu fler tevesända samhällsprogram via smalare nischkanaler som får allt större täckning, och fler nya kanaler med samhällsinriktning tillkommer i skrivande stund.

Gränser suddas ut i medielandskapet. Internet och world wide web var ännu till för några år sedan något en socialdemokratisk minister kunde kalla för en fluga, men idag har så gott som alla svenska nyhetstidningar och sam-

Fel! Okänt namn på

hällsinriktade magasin en webbsida med aktuell nyhetsbevakning inte bara som ett komplement till papperstidningen utan alltmer som en självständig nyhetsprodukt inom verksamheten. På nätet finns också nyhetsmedier och debattforum som aldrig produceras i pappersformat men når lika många eller till med avsevärt fler läsare än traditionella dagstidningar. Helt reklamfinansierade nyhetstidningar som delas ut gratis är också en nyhet som traditionella tidningsföretag först rynkade på näsan åt, men som får allt större betydelse och står för en allt större del av framför allt unga människors nyhetskonsumention.

Även pressmarknaden har ändrats

Idag kan det till och med vara svårt att se bakåt och förstå hur dominerande dagstidningarna var för snart 40 år sedan när presstödet infördes. Utvecklingen har gjort att presstödet har överlevt sig självt. Dess effekt idag är framför allt att subventionera vissa tidningar och därmed ändra förutsättningarna för framför allt den lokala annonsmarknaden. Argumentet att presstödet behövs för att garantera mångfalden ter sig mot den bakgrunden som ihålligt. I själva verket handlar det om att, till synes av snävt politiskt egenintresse, med skattebetalarnas pengar hålla vissa tidningar under armarna. Men det mindre ädla syftet talar naturligtvis presstödet anhängare tyst om.

Men också dagspressen har förändrats under de år som presstödet har försvunnit. Presstödet införande har inte kunnat hindra att en omstrukturering av marknaden lett till att många tidningar lagts ned. Samarbeten som var otänkbara på 1970-talet har också växt fram. Denna utveckling måste fortsätta. En av nackdelarna med stöd och subventioner som liberaler varnar för är att branscher alltför lätt låses fast i gamla lösningar. Inte bara genom att det akuta omvandlingstrycket minskar, vilket är stödets själva syfte, utan också därför att utformningen i regel utformas efter rådande mönster och metoder som därefter blir mer tröga att ändra. Stöd kan alltså ofta motverka en i och för sig nödvändig förnyelse, vilket i sin tur innebär att de problem som skapade omvandlingstrycket finns kvar och växer.

Tidningar som är bra på att möta läsarnas önskemål och efterfrågan tvingas slåss mot mindre skickliga konkurrenter med statliga pengar i ryggen. Det skapar inte positiva drivkrafter.

Värna mediernas oberoende

En annan aspekt är viktig att belysa, eftersom den delas av såväl presstödet belackare som dess försvarare. Det är att mediernas oberoende ställning är utomordentligt värdefull. Alla debattörer kan hålla med om detta, men det ger upphov till helt olika slutsatser i fråga om stödets betydelse.

Det liberala skälet att vara mot presstödet av hänsyn till oberoendet är att stöd alltid skapar ett beroende. När stödet införs är alla överens om att det ska ges till mottagare oavsett deras åsikter. Men sådana värderingar kan förändras över tiden. I många likartade sammanhang har utvecklingen varit sådan. Det ställs idag hårdare krav på t.ex. ideella föreningars agerande i enlighet med demokratiska värderingar i många sammanhang. Detta kan i många fall vara berättigat – det finns ingen iakttagbar anledning att det demokratiska samhället ska finansiera organisationer, vars främsta mål är att undanröja demokratin. Men när oberoendet är så fundamentalt som när det gäller mediernas roll för den fria debatten, är risken för att sådana hänsyn ska komma att tas med i bedömningen av vem som ska ges stöd ett tungt vägande skäl att helt enkelt inte ha något stöd alls.

Vad som här har sagts om skälen för presstödet bör riksdagen ge regeringen till känna.

Nej till regeringens förslag

Eftersom Folkpartiet vill inleda en omedelbar avveckling av presstödet är det vår mening att riksdagen bör avvisa regeringens proposition i dess helhet. Vi ser ingen anledning att genomföra någon av åtgärderna under den tid då stödet endast kommer att finnas kvar i begränsad omfattning. Den del som Folkpartiet inte tar initiativ till att avveckla i första steget är distributionsstödet, som inte omfattas av förslagen i propositionen.

En avvecklingsplan

Under de senaste åren har regeringen motvilligt börjat ta några steg i rätt riktning när det gäller reklamskatten. Från den 1 januari 2006 har reklamskatten i allmänna nyhetstidningar sänkts från 4 till 3 procent och reklamskatten i övrigt från 11 till 8 procent. Detta är glädjande och innebär att en avveckling av presstödet kan fasas in på så sätt att tidningsbranschen lättare kan anpassa sig ekonomiskt till de förändrade förutsättningarna.

Ett första steg i presstödet avskaffande bör därför vara att avveckla driftstödet och det så kallade utvecklingsstödet, vilket ger en minskning om ungefär 425 miljoner kronor. Detta bör riksdagen besluta om att gälla från den 1 januari 2007.

Innan Presstödsnämnden kan avskaffas bör den få i uppdrag att övervaka hur omställningen går. Det finns en del frågor som kräver särskild uppmärksamhet. En är frågan om fortsatt stöd till de minoritetsinriktade nyhetstidningar som behandlas nedan. En annan är att se till att avvecklingen sker på ett sådant sätt att inga tidningsföretag drabbas av onödigt hårda negativa konsekvenser för den löpande verksamheten. Ett exempel kan vara att en tidning nyligen inlett en större investering som finansieras med utvecklingsstöd eller

Fel! Okänt namn på

där tidningen är beroende av fortsatt driftsstöd för att fullfölja en påbörjad investering. I sådana särskilda fall måste det finnas möjligheter att trappa ned stödet gradvis tills investeringsplanen är fullföljd.

De medel som krävs för att finansiera fortsatt stöd till minoritetstidningarna och uppgifter under avvecklingsskedet bör tas från det befintliga anslaget till presstöd. Därför bör det övervägas att till exempel avveckla det särskilda distributionsstödet omedelbart och disponera dessa medel för sådana ändamål.

I ett andra steg bör också distributionsstödet avvecklas. Detta bör knytas till en fullständig avveckling av reklamskatten. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag till riksdagen senast i samband med budgetpropositionen 2008.

Fådagarsutgivna nyhetstidningar riktade till etniska minoritetsgrupper

I samband med att presstödet avvecklas bör ansvaret för de nyhetstidningar med fådagarsutgivning som riktar sig till språkliga och/eller etniska minoritetsgrupper föras över till kulturområdet. Medel för detta, omkring 7–10 miljoner kronor, bör omfördelas från anslag 27:2 till utgiftsområde 17. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 17 maj 2006

Helena Bargholtz (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Mauricio Rojas (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tina Acketoft (fp)